

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 181/07-51

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. januára 2008 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Ladislava Orosza vo veci sťažnosti M. K., L., zastúpeného advokátom JUDr. J. K., Z., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní o predĺžení trvania jeho väzby do 28. mája 2006 vedenom pod sp. zn. 1 Ntv 41/2005 a jeho uznesením zo 16. novembra 2005 a práva podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní o jeho sťažnosti proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 3 T 5/05 z 29. septembra 2005 vedenom Najvyšším súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. 1 To 106/2005, takto

r o z h o d o l :

1. Najvyšší súd Slovenskej republiky svojím postupom v konaní o predĺžení lehoty trvania väzby M. K. do 28. mája 2006 vedenom pod sp. zn. 1 Ntv 41/2005 a jeho uznesením zo 16. novembra 2005 p o r u š i l jeho základné práva podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 48 ods. 1

Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Najvyšší súd Slovenskej republiky postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 1 To 106/2005 v súvislosti s rozhodovaním o sťažnosti M. K. proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 3 T 5/05 z 29. septembra 2005 p o r u š i l jeho právo podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je p o v i n n ý zaplatiť trovy právneho zastúpenia M. K. v sume 12 084 Sk (slovom dvanásťtisícosemdesiatštyri slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. J. K., Z., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažnosti M. K. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 181/07-29 z 2. augusta 2007 prijal na ďalšie konanie sťažnosť M. K. (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní o predĺžení trvania jeho väzby do 28. mája 2006 vedenom pod sp. zn. 1 Ntv 41/2005 a jeho uznesením zo 16. novembra 2005 (ďalej aj „namietané uznesenie“) a práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy v konaní o jeho sťažnosti proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 T 5/05 z 29. septembra 2005 vedenom najvyšším súdom pod sp. zn. 1 To 106/2005. Ústavný súd sťažnosť vo zvyšnej časti odmietol.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uvádza, že krajský súd uznesením sp. zn. 3 T 5/05 z 29. septembra 2005 „zamietol postupom podľa § 72 ods. 2 Tr. poriadku žiadosť navrhovateľa - obvineného M. K. zo dňa 27. 09. 2005 o prepustenie obvineného z väzby na slobodu.

Proti tomuto uzneseniu podal (...) sťažnosť, o ktorej vecne príslušný Najvyšší súd SR ku dňu podania tejto ústavnej sťažnosti nedoručil obvinenému žiadne rozhodnutie.

Uznesením Najvyššieho súdu SR zo dňa 16. 11. 2005 sp. zn. 1 Ntv 41/2005 bola lehota trvania väzby obvineného M. K. predĺžená do 28. 05. 2006. To znamená, že väzba bola obvineným, vrátane navrhovateľa M. K., predĺžená na dobu 4 (štyri) roky a 4 mesiace.

V zdôvodnení tohto uznesenia Najvyšší súd SR okrem iného argumentuje, že sledovaná trestná vec sa nachádza v štádiu, kedy bude treba vykonať rozsiahle dokazovanie na hlavnom pojednávaní (ktorému musí predchádzať príprava hlavného pojednávania), pričom prepustením obvinených z väzby by údajne došlo k zmareniu alebo podstatnému sťaženiu dosiahnutia účelu trestného konania“.

Sťažovateľ bol vzatý do väzby na základe uznesenia Okresného súdu Liptovský Mikuláš (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. Tp 6/02 z 31. januára 2002 v spojení s uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 1 Tpo 27/02 z 26. februára 2002 podľa § 68 Trestného poriadku účinného do 31. decembra 2005 (ďalej len „Trestný poriadok“) z dôvodov uvedených v § 67 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku a následne boli u neho ďalším uznesením okresného súdu sp. zn. Tp 6/02 z 12. apríla 2002 v spojení s uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 1 Tpo 73/02 zo 7. mája 2002 dôvody väzby rozšírené aj o § 67 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku. Väzba sťažovateľa začala 29. januára 2002.

Dňa 11. februára 2005 podal prokurátor Krajskej prokuratúry v Žiline (ďalej len „krajský prokurátor“) na sťažovateľa obžalobu pre trestný čin legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 252 ods. 1 písm. b), ods. 3 a 5 Trestného zákona a iné účinného do 31. decembra 2005 (ďalej len „Trestný zákon“). Na návrh predsedu Krajského súdu v Žiline na odňatie a prikázanie veci v zmysle § 25 ods. 1 Trestného poriadku najvyšší súd uznesením sp. zn. 3 Ndt 6/2005 zo 17. marca 2005 odňal trestnú vec sťažovateľa Krajskému súdu v Žiline a prikázal ju na ďalšie konanie krajskému súdu.

Podľa sťažovateľa obmedzovanie jeho osobnej slobody väzbou v štádiu konania pred súdom vzhľadom na doterajšie trvanie väzby (viac ako tri roky a jedenásť mesiacov) prekročilo akúkoľvek mieru nevyhnutnosti.

Sťažovateľ ďalej vyslovuje názor, že trestné konanie ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu bolo sprevádzané množstvom pochybností o zákonnosti jednotlivých procesných úkonov, pričom svoje výhrady podrobnejšie konkretizuje. Sťažovateľom označené procesné vady podľa jeho názoru „výraznou mierou spochybňujú samotnú zákonnosť a dôvodnosť trestného stíhania a obvinenia M. K., ktoré je aj formálnou podmienkou pre vzatie fyzickej osoby do väzby a na predĺženie lehoty trvania väzby u fyzickej osoby a preto by mali byť zohľadnené aj v rámci konania o predĺžení väzby či konania o žiadosti obvineného o prepustenie z väzby“.

V ďalšej časti sťažnosti sa sťažovateľ zmiňuje o tom, že „Pred vydaním zmieneného uznesenia Najvyššieho súdu SR zo 16. 11. 2005 bolo dňa 08. 11. 2005 obhajcovi obvineného k vyjadreniu doručené oznámenie predsedu senátu JUDr. J. K. sp. zn. 1 Ntv 41/2005 a podanie z 02. 11. 2005, ktorým iný predseda senátu, JUDr. P. T. v zastúpení postupom podľa § 71 ods. 2 Tr. poriadku požiadal na Najvyšší súd SR o predĺženie lehoty väzby (...) obvineného M. K. a spol. a to do 28. 05. 2006.

Návrh zdôvodnil všeobecným konštatovaním, že predmetná trestná vec sa nachádza v počiatočnom štádiu konania pred súdom a tiež skutočnosťou, že celý spisový materiál bol predložený Najvyššiemu súdu SR za účelom rozhodnutia o sťažnostiach obvinených“.

Sťažovateľ konkretizuje obsahové a hmotnoprávne výhrady voči posudzovanému návrhu na predĺženie väzby a v súvislosti s tým tvrdí, že tento návrh bol do značnej miery nepreskúmateľný i z formálneho hľadiska (neobsahoval napr. označenie súdu, ktorého predseda senátu žiada rozhodnúť o predĺžení lehoty trvania väzby). Sťažovateľ má preto pochybnosti o dodržaní postupu v zmysle ustanovenia § 71 ods. 3 Trestného poriadku, v zmysle ktorého návrh podáva v konaní pred súdom predseda senátu, v nadväznosti na čo vyslovuje stanovisko, že oprávnenou osobou na podanie návrhu bol v danom prípade

predseda senátu krajského súdu, ktorému bola uvedená trestná vec pridelená na konanie a rozhodnutie.

Sťažovateľ považuje za potrebné upozorniť aj tú skutočnosť, že „*podľa oznámenia zo 04. 11. 2005 sp. zn. 1 Ntv 41/2005 – výzvy na podanie vyjadrenia k návrhu na predĺženie lehoty trvania väzby konal o tomto návrhu senát Najvyššieho súdu SR vedený predsedom JUDr. J. K., avšak samotné uznesenie o predĺžení lehoty trvania väzby je autorizované predsedom senátu JUDr. P. T., to znamená tým istým sudcom, ktorý predkladal návrh na predĺženie lehoty trvania väzby, ktoré zistenie vzbudzuje pochybnosti o dodržaní inštitútu zákonného sudcu*“.

Porušenie označených článkov ústavy a dohovoru vidí sťažovateľ „*predovšetkým v nepružnom a prietahovom konaní o označenej sťažnosti obvineného, v podnetovaní návrhu na predĺženie lehoty trvania väzby, v neúmernom a nedôvodnom predĺžení lehoty trvania väzby obvineného M. K. do 28. mája 2006*“.

Na základe výzvy ústavného súdu z 2. februára 2007 sa najvyšší súd vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. KP 8/07 zo 14. februára 2007. Vo svojom vyjadrení odmietol argumentáciu sťažovateľa, pokiaľ ide o dôvody predĺženia jeho väzby, ako aj vo vzťahu k námietke nedodržania inštitútu zákonného sudcu.

K predmetnému vyjadreniu najvyššieho súdu zaujal stanovisko právny zástupca sťažovateľa v podaní doručenom ústavnému súdu 8. marca 2007, v ktorom v celom rozsahu zotrval na ústavnoprávnych výhradách voči namietaným postupom a rozhodnutiam najvyššieho súdu.

Z oznámenia krajského súdu z 8. februára 2007 vyplýva, že rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1 To 106/2005 zo 16. novembra 2005, ktorým najvyšší súd rozhodol o sťažnosti sťažovateľa „*z 13. 10. 2005 podanej proti rozhodnutiu tunajšieho súdu sp. zn. 3 T 5/05 z 29. 09. 2005, ktorým bola zamietnutá jeho žiadosť z 27. 09. 2005 o prepustenie z väzby na slobodu*“, bolo sťažovateľovi doručené 26. januára 2006 a jeho obhajcovi o deň

neskôr. Z uvedeného oznámenia krajského súdu zároveň vyplýva, že sťažovateľ bol 28. februára 2006 na základe jeho rozhodnutia sp. zn. 3 T 5/05 z 15. februára 2006 prepustený z väzby na slobodu.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie v rozsahu vymedzenom v uznesení ústavného súdu č. k. IV. ÚS 181/07-29 z 2. augusta 2007 vyzval ústavný súd 6. augusta 2007 predsedu najvyššieho súdu na prípadné doplnenie jeho pôvodného vyjadrenia k sťažnosti zo 14. februára 2007. V doplňujúcom vyjadrení k sťažnosti doručenom ústavnému súdu 27. augusta 2007 je uvedené:

„Režim ustanovenia § 71 ods. 3 Tr. por. účinného do 1. januára 2006 predpokladá dodržanie desaťdňovej zákonnej lehoty na podanie návrhu na predĺženie lehoty trvania väzby v zmysle § 71 ods. 4 Tr. por. Z týchto dôvodov bol predmetný návrh na predĺženie lehoty trvania väzby všetkých ôsmich obvinených v predmetnej trestnej veci podaný a podpísaný príslušným predsedom senátu spôsobom, ktorý sme rozviedli v našom vyjadrení zo 14. februára 2007. Rozvrh práce Najvyššieho súdu SR predpokladá uvedený spôsob zastupovania prvého predsedu senátu druhým predsedom príslušného senátu (pokiaľ senát má dvoch predsedov senátu) na prvom mieste. Inak predsedu senátu zastupuje predseda ďalšieho senátu s vyšším poradovým číslom. Ako sme už uviedli, tento postup bol z uvedených dôvodov lege artis, a preto vo veci konal zákonný sudca (k predmetnému zastúpeniu predsedu senátu došlo preto, lebo prvý predseda senátu bol na služobnej ceste - na seminári Krajského súdu v Košiciach).

Pokiaľ sa v ústavnej sťažnosti namietajú aj prieťahy v konaní v rámci rozhodovania Najvyššieho súdu SR o sťažnosti obvineného M. K. proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 29. septembra 2005, sp. zn. 3 T 5/05 (ktorým bola zamietnutá jeho žiadosť o prepustenie z väzby), nepovažujeme túto námietku za opodstatnenú. Predmetná vec došla na Najvyšší súd SR dňa 18. októbra 2005 pod sp. zn. 1 To 106/2005. Vo veci bolo rozhodnuté uznesením zo 16. novembra 2005, pričom sudca spravodajca v rámci predĺženej lehoty na vypracovanie rozhodnutia do 31. januára 2006, odovzdal rozhodnutie dňa 27. decembra 2005 a spis bol vypravený z Najvyššieho súdu SR dňa 2. januára 2006.

Z týchto dôvodov vyplýva, že príslušný senát konal v oboch veciach vecne sústredene a časovo plynulé tak, aby naplnil zákonnú požiadavku rozhodovať o väzobných veciach

prednostne a urýchlene.

So zreteľom na toto konštatovanie navrhujeme sťažnosť obvineného M. K. zamietnuť.“

Sťažovateľ v replike zo 4. septembra 2007 prostredníctvom svojho právneho zástupcu k citovanému stanovisku predsedu najvyššieho súdu poukázal na dôvody a argumentáciu uvedenú v jeho sťažnosti a v doplňujúcich podaniach, na ktorých zotrval. Zdôraznil, že namietaný postup najvyššieho súdu nepovažuje ani naďalej za plynulý, naplňujúci požiadavku rozhodovať vo väzobných veciach prednostne a urýchlene. Zároveň opakovane upriamil pozornosť na skutočnosť, že „*dňa 16. 11. 2005 Najvyšší súd SR rozhodoval nielen o predĺžení lehoty trvania väzby sťažovateľa (a ostatných spoluobvinených) do 28. 05. 2006, ale zamietol aj označenú sťažnosť M. K. Kým však rozhodnutie o predĺžení lehoty trvania väzby bolo obhajcovi M. K. doručené už dňa 28. 11. 2005, rozhodnutie o zamietnutí sťažnosti bolo tomuto obhajcovi doručené až dňa 27. 01. 2006 (samotnému sťažovateľovi dňa 26. 01. 2006), to znamená v čase po podaní teraz prejednávanej ústavnej sťažnosti. Doterajšie vyjadrenia predsedu Najvyššieho súdu SR nedávajú odpoveď na otázku, prečo zmienené rozhodnutia zo 16. 11. 2005 neboli vybavené a vypracované rovnako prednostne a urýchlene, a z akých dôvodov a za akých okolností bolo potrebné na vypracovanie rozhodnutia o zamietnutí sťažnosti M. K. požiadať o predĺženie lehoty na jeho vypracovanie (o ktorej okolnosti sa predseda Najvyššieho súdu SR zmieňuje až v ostatnom stanovisku z 21. 08. 2007).*

Naďalej zotrvávame aj na ústavnoprávnych výhradách voči nedodržaniu zásady inštitútu zákonného sudcu pri nami namietanom postupe Najvyššieho súdu SR v posudzovanej veci, pričom dôvody týchto výhrad nerozptýlilo ani stanovisko predsedu najvyššieho súdu z 21. 08. 2007“.

Keďže účastníci konania súhlasili s upustením od ústneho pojednávania vo veci samej v zmysle ustanovenia § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom

súde“), ústavný súd dospel k záveru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a rozhodol na neverejnom zasadnutí.

Z informácie krajského súdu z 8. februára 2007 vyplýva, že sťažovateľ bol 28. februára 2006 na základe uznesenia krajského súdu sp. zn. 3 T 5/05 z 15. februára 2006 prepustený z väzby na slobodu.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

V zmysle čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý v súlade s ustanoveniami ods. 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

1. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 48 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy postupom najvyššieho súdu v konaní o predĺžení trvania jeho väzby do 28. mája 2006 vedenom pod sp. zn. 1 Ntv 41/2005 a jeho uznesením zo 16. novembra 2005

Z listinných dôkazov predložených sťažovateľom a z vyžiadaných stanovísk a súvisiacich spisov krajského súdu a najvyššieho súdu, ako aj a z rozvrhu práce najvyššieho súdu na rok 2005 evidovaného pod sp. zn. Spr. 295/2004 vyplývajú nasledovné relevantné skutočnosti:

Sťažovateľ bol vzatý do väzby na základe uznesenia okresného súdu sp. zn. Tp 6/02 z 31. januára 2002 v spojení s uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 1 Tpo 27/02 z 26. februára 2002 podľa § 68 Trestného poriadku z dôvodov uvedených v § 67 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku a následne boli u neho ďalším uznesením okresného súdu sp. zn. Tp 6/02 z 12. apríla 2002 v spojení s uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 1 Tpo 73/02 zo 7. mája 2002 dôvody väzby rozšírené aj o § 67 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku. Väzba sťažovateľa začala 29. januára 2002.

Krajský prokurátor doručil 11. februára 2005 Krajskému súdu v Žiline obžalobu na sťažovateľa a ďalších jedenástich spoluobvinených (štyria z nich neboli stíhaní väzobne), pre skutok právne kvalifikovaný ako trestný čin legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 252 ods. 1 písm. b), ods. 3 a 5 Trestného zákona. Na návrh predsedu Krajského súdu v Žiline na odňatie a prikázanie veci v zmysle § 25 ods. 1 Trestného poriadku najvyšší súd uznesením sp. zn. 3 Ndt 6/2005 zo 17. marca 2005 odňal trestnú vec sťažovateľa Krajskému súdu v Žiline a prikázal ju na ďalšie konanie krajskému súdu.

Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Ntv 7/2005 bola lehota väzby u sťažovateľa a ďalších väzobne stíhaných spoluobvinených predĺžená podľa § 71 ods. 2 Trestného poriadku do 28. novembra 2005. Predseda senátu najvyššieho súdu podal 3. novembra 2005 návrh na predĺženie väzby u všetkých obvinených do 28. mája 2006, čo odôvodnil tým, že väzobné dôvody s poukazom na charakter a rozsah trestnej činnosti, pre ktorú sú trestne stíhaní, *„tak ako boli definované v ostatnom rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky aj naďalej trvajú.*

Vzhľadom na obťažnosť predmetnej veci a jej závažnosť aj v súčasnej dobe existuje dôvodná obava, že prepustením obvinených na slobodu hrozí, že bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania.

Predmetná vec sa nachádza v počiatočnom štádiu konania pred súdom, pričom dňa 18. októbra 2005 bol celý spisový materiál predložený Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky za účelom rozhodnutia o sťažnostiach obvinených M. K. (...) proti rozhodnutiam krajského súdu, ktorými boli zamietnuté ich žiadosti o prepustenie z väzby. Obžaloba bolo Krajskému súdu v Žiline podaná dňa 11. februára 2005 a v lehote už predĺženej väzby t. j. do 28. novembra 2005 nebolo možné predmetnú trestnú vec právoplatne skončiť“.

Sťažovateľ vo vyjadrení k citovanému návrhu na predĺženie väzby okrem iného predovšetkým namietol jeho formálnu i vecnú stránku. Poukázal na to, že v predmetnej veci trvá jeho väzba neúmerne dlho a po skončení vyšetrovania nebol vykonaný žiaden úkon smerujúci k meritórnemu skončeniu veci. Taktiež uviedol, že výsledky prípravného konania považuje za neprehľadné a nepreskúmateľné, ako pripomenul aj zmenu právnej úpravy inštitútu väzby od 1. januára 2006. Z týchto dôvodov sťažovateľ navrhol, aby najvyšší súd návrhu na predĺženie lehoty väzby nevyhovel.

Najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 Ntv 41/2005 zo 16. novembra 2005 predĺžil lehotu trvania väzby u sťažovateľa a ostatných obžalovaných do 28. mája 2006 konštatujúc, že vo veci sú splnené všetky zákonné podmienky na jej opätovné predĺženie, a to so zreteľom na závažnosť trestného činu, ktorý je obžalovaným kladený za vinu, a na záver o existencii a ďalšom pretrvávaní dôvodov väzby *„tak ako boli konkretizované u jednotlivých obvinených v príslušných rozhodnutiach okresného, krajského súdu*

i najvyššieho súdu z 25. novembra 2004 sp. zn. 6 Ntv I 20/2004 a z 23. februára 2005, sp. zn. 2 Ntv 7/2005.

Trestná vec sa nachádza v štádiu, kedy bude treba vykonať rozsiahle dokazovanie na hlavnom pojednávaní, (ktorému musí predchádzať príprava hlavného pojednávania), pričom prepustením obvinených z väzby na slobodu by došlo zmareniu alebo podstatnému sťaženiu dosiahnutia účelu trestného konania.

(...) Podľa názoru najvyššieho súdu v predmetnej veci sa plynulo koná a doba, ktorá uplynula od vzatia obvinených do väzby v tejto trestnej veci, je proporcionálna nebezpečnosti skutkov pre spoločnosť skutkov, pre ktoré sú trestne stíhaní a možným výsledkom trestného konania“.

Sťažovateľ formuloval viaceré výhrady voči uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 1 Ntv 41/2005 zo 16. novembra 2005 poukazujúc najmä na to, že:

- pokiaľ najvyšší súd konštatuje, že vec sa nachádza v štádiu, keď bude potrebné vykonať rozsiahle dokazovanie na hlavnom pojednávaní, ktorému musí predchádzať jeho príprava, túto okolnosť nemožno absolutizovať, pretože takýto postup je potrebný v každej trestnej veci,

- nemožno sa opätovne odvolávať na okolnosti, na základe ktorých došlo k prikázaniu veci krajskému súdu,

- súd prvého stupňa dosiaľ nenariadil hlavné pojednávanie a zrejme nezistil ďalšiu existenciu väzobných dôvodov, pretože sám neinicioval predĺženie lehoty trvania väzby u sťažovateľa,

- nezávislé skutočnosti a fakty determinujúce rýchlosť a plynulosť trestného konania by u obvineného nemali opodstatňovať ďalšie trvanie väzby, pretože majú rýdzo subjektívnu povahu na strane orgánov činných v trestnom konaní,

- pri posudzovaní opodstatnenosti väzobných dôvodov treba mať vždy na zreteli účel a obsah inštitútu väzby, ktorá nemá sankčný ani výchovný charakter, ale plní iba úlohu zabezpečovacieho procesného inštitútu, ktorý môže dočasne obmedzovať niektoré občianske práva a slobody, avšak iba v nevyhnutnej miere a rozsahu,

- procesné vady, ku ktorým podľa sťažovateľa došlo v doterajšom priebehu, spochybňujú samotnú zákonnosť a dôvodnosť jeho trestného stíhania, čo je formálnou podmienkou na vzatie osoby do väzby, no aj na predĺženie lehoty jej trvania.

a) Podstata námietok sťažovateľa v tomto bode sťažnosti sa týkala okrem iného prekročenia nevyhnutnej doby trvania väzby, do ktorej bol vzatý počnúc 29. januárom 2002. V súvislosti s tým sťažovateľ vo svojej sťažnosti uvádza, že jeho väzba trvala neprimerane dlhú dobu, pričom *„Označená trestná vec a k nej viažuci sa spis sa od októbra 2005 nachádzajú nepretržite na Najvyššom súde SR. Za tejto situácie zdôvodňovanie ďalšej väzby obvineného potrebou prípravy na hlavné pojednávanie a dokazovanie na ňom (zohľadňujúc aj doterajšiu dĺžku konania, väzby a konania pred súdom) pokladáme za nenáležité a neakceptovateľné“*.

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že „čl. 17 ods. 2 ústavy obsahuje pri väzbe také práva, akými sú napríklad: právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu; právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná; právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť v zákonom určených prípadoch podmienené zárukou“ (rozhodnutie III. ÚS 7/00). Z citovaného právneho názoru ústavného súdu vyplýva, že čl. 17 ústavy zahŕňa práva vyplývajúce z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru (pozri obdobne nálezy. III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05).

„Náleží predovšetkým vnútroštátnym súdom dbať o to, aby doba väzby neprekročila primeranú hranicu. Za tým účelom im patrí skúmať všetky okolnosti spôsobilé potvrdiť alebo vyvrátiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho so zreteľom na prezumpciu nevinu výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť v ich rozhodnutiach o žiadostiach obvineného o prepustenie z väzby. Trvanie dôvodného podozrenia, že obvinený spáchal trestný čin, je *conditio sine qua non* zákonnosti pokračovania väzby, ale po uplynutí určitého času táto podmienka už nestačí. Súd potom musí zistiť, či iné dôvody naďalej ospravedlňujú pozbavenie slobody. Ak sú tieto dôvody

relevantné a dostačujúce, potom treba skúmať, či orgány činné v trestnom konaní postupujú vo veci samej s osobitnou starostlivosťou a urýchlením“ [rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), Toth c. Rakúsko z 12. decembra 1991].

„Požiadavka, aby vzhľadom na všetky okolnosti prípadu trvanie väzby neprekročilo nevyhnutnú dobu, vyžaduje preveriť nielen existenciu a relevantnosť dôvodov väzby, ale aj doterajší postup orgánov činných v trestnom konaní. Právo na osobnú slobodu zaručené v čl. 17 ods. 2 ústavy môže byť totiž porušené aj tým, že orgány činné v trestnom konaní nepostupujú v trestnom konaní v čase, keď je obvinený vo väzbe, s osobitnou starostlivosťou a urýchlením“ (rozhodnutie II. ÚS 55/98).

Z citovaných právnych stanovísk je možné usúdiť, že v zmysle platných právnych predpisov v prípade dlhšie trvajúcej väzby musia byť splnené štyri základné podmienky. Prvou z nich je po formálnej stránke existencia uznesenia o vznesení obvinenia. Z hľadiska materiálnej stránky je nevyhnutné kvalifikované (dôvodné) podozrenie zo spáchania zo skutku, za ktorý je vznesené obvinenie. Ďalšou podmienkou je existencia niektorého z väzobných dôvodov podľa ustanovenia § 67 ods. 1 Trestného poriadku. Zároveň však musí byť splnená podmienka, aby súd a orgány činné v trestnom konaní (prokurátor, vyšetrovateľ a policajný orgán) postupovali vo veci samej s osobitnou starostlivosťou a urýchlením (pozri napr. rozhodnutie I. ÚS 100/04).

Z judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že na konanie, ktorého predmetom je súdne preskúmanie zákonnosti väzby a existencie všetkých jej podmienok, je aplikovateľný čl. 5 ods. 4 dohovoru (pozri m. m. III. ÚS 227/03). Ústavnosť postupu a rozhodnutia súdu v takomto type konania (vrátane ústavnosti dôvodov, na ktorých bolo založené rozhodnutie o ďalšom trvaní väzby) skúma však ústavný súd aj z hľadiska garancií vyplývajúcich z čl. 5 ods. 3 dohovoru (pozri napr. I. ÚS 100/04, III. ÚS 220/04).

Odôvodnenie predĺženia väzby sťažovateľa do 28. mája 2006 uznesením sp. zn. 1 Ntv 41/2005 zo 16. novembra 2005 iba podľa § 67 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku obmedzujúce sa na to, že je mu kladené za vinu spáchanie obzvlášť závažného trestného

činu, pričom dôvodnosť trestného stíhania naďalej trvá, ďalej na tvrdenie o existencii a ďalšom pretrvávaní dôvodu väzby vyvodzovaného v zásade na základe rovnakých skutočností ako v predchádzajúcich súdnych rozhodnutiach od jeho vzatia do väzby, ako aj odvolávanie sa na to, že trestná vec sa nachádza v štádiu, keď bude potrebné vykonať rozsiahle dokazovanie na hlavnom pojednávaní a z toho vyvodzovaný záver, „že prepustením obvinených z väzby na slobodu by došlo k zmareniu alebo podstatnému sťaženiu dosiahnutia účelu trestného konania“, považuje ústavný súd za nedostatočne skutkovo a právne špecifikované (absencia individualizácie odôvodnenia väzobného dôvodu) pre ďalšie ponechanie sťažovateľa vo väzbe, a to so zreteľom na dĺžku trvania väzby v čase rozhodovania o jej predĺžení.

Európsky súd pre ľudské práva už v rozhodnutí *Labita v. Italy* (rozsudok zo 6. apríla 2000, sťažnosť č. 26772/95, §§ 162 - 164) vyslovil, že dôvody, ktoré postačujú na vzatie do väzby, sa po dlhšej dobe môžu stať nedostatočnými na jej ďalšie trvanie, a zároveň kritizoval nedostatočnú špecifikáciu dôvodov väzby voči jednotlivým obvineným. V rozhodnutí *Erdem v. Germany* (rozsudok z 5. júla 2001, sťažnosť č. 38321/97, §§ 43 - 45) bolo predmetom kritiky ESLP zjavné opakovanie odôvodnenia väzby vo viacerých následných väzobných návrhoch a rozhodnutiach. Uvedené rozhodnutia ESLP sa týkali porušenia čl. 5 ods. 3 dohovoru.

Aj z ďalšej judikatúry ESLP [v rozsudku z 9. apríla 2003 vo veci *Shishkov v. Bulharsko* N. 3822/97, ktorá sa týkala aj čl. 5 ods. 3 dohovoru] vyplýva, že opodstatnenosť každej doby väzby musí byť príslušnými orgánmi presvedčivo zdôvodnená.

Ústavný súd konštatuje, že nedostatky vytýkané ESLP sa vzťahujú aj na namietané uznesenie zastávajúce názor, že jeho odôvodnenie nepredstavovalo hlavne pre už spomínaný nedostatok individualizácie skutkových a s nimi korešpondujúcich právnych dôvodov väzby dostatočný základ ďalšieho predĺženia väzby sťažovateľa.

Individualizácia odôvodnenia väzby nie je samoučelnou požiadavkou, lebo osoba nachádzajúca sa vo väzbe môže svoje právo žiadať o prepustenie z väzby a podávať

opravné prostriedky proti rozhodnutiam o jej ponechaní vo väzbe efektívne využiť, len ak pozná skutkovú a na ňu nadväzujúcu právnu argumentáciu, na základe ktorej je ona individuálne držaná vo väzbe (III. ÚS 220/04). Preto i každý právne konformný zásah do osobnej slobody individuálne realizovaného práva, okrem počiatočného štádia väzby, musí byť v zásade individuálne odôvodnený.

Ústavný súd považuje ďalej za potrebné znovu pripomenúť, že v čase, keď najvyšší súd rozhodoval o predĺžení väzby sťažovateľa (16. novembra 2005), tento sa v nej nachádzal už viac ako 3 roky a deväť mesiacov (od 29. januára 2002), pričom, hoci sa trestné stíhanie sa nachádzalo v štádiu konania pred súdom (obžaloba bola podaná 11. februára 2005), zo spisového materiálu v tom čase bolo zjavné, že vzhľadom na obtiažnosť prípadu (rozsiahlosť spisu) nie je nariadenie hlavného pojednávania ani v horizonte najbližších mesiacov reálne, čo napokon potvrdzuje aj skutočnosť, že sa hlavné pojednávanie v predmetnej trestnej veci neuskutočnilo ani do vydania tohto nálezu. Ústavný súd sa zaoberal aj tým, či orgány činné v trestnom konaní postupovali vo vyšetrovaní s osobitnou starostlivosťou, pričom zo súvisiaceho spisového materiálu zistil, že v prípravnom konaní postup vyšetrovacích orgánov nemožno hodnotiť ako plynulý a bezprietahový. Skutočnosť, že v priebehu vyšetrovania dochádzalo k rozširovaniu obvinení jednotlivým obvineným a zároveň k zmenám vyšetrojúcich orgánov, mala za následok spomalenie vyšetrovania, na základe čoho možno prisvedčiť tvrdeniu sťažovateľa, že pri každej zmene došlo k určitému časovému obdobiu, počas ktorého sa vyšetrovacie úkony nerealizovali.

Z ustanovenia čl. 17 ods. 5 ústavy je evidentné, že „rozhodnutie, dôvody a čas, na ktorý možno vziať do väzby“ tvoria jeden celok. Vzhľadom na to, že „osobná sloboda“ je ústavne garantovaným princípom a „pozbavenie slobody - väzba“ je výnimkou z neho, musí úvaha súdu o existencii zákonom ustanovených dôvodov a času väzby v konkrétnom prípade zodpovedať vždy tomuto vzťahu medzi princípom a výnimkou. Výnimočnosti tohto prostriedku musí zodpovedať aj jeho čas použitia tak, aby väzba nepresiahla v konkrétnom prípade so zreteľom na jeho okolnosti nevyhnutnú dobu. Trvanie väzby možno totiž v konkrétnom prípade ospravedlniť, len ak existujú jasné náznaky skutočného verejného

záujmu, ktoré napriek prezumpcii nevinoty prevažujú nad právom obvineného na osobnú slobodu. Vo formálnom zmysle slova ústava vyžaduje, aby súd túto svoju úvahu vyjadril ešte aj spôsobom, ktorý pre rozhodnutie o väzbe ustanovuje zákon. Ústava tak jasne dbá o to, aby väzba ako opatrenie pozbavujúce osobnej slobody bola vykonaná spôsobom poskytujúcim obvinenému základné procesné záruky proti svojvoľnému postupu orgánov činných v trestnom konaní (nález ústavného súdu II. ÚS 55/98 z 18. októbra 2001, pozri aj I. ÚS 6/02).

Vzhľadom na všetky uvedené okolnosti treba považovať takmer 4 roky trvajúce obmedzenie osobnej slobody sťažovateľa ako osoby, voči ktorej sa uplatňuje prezumpcia nevinoty, za neprimerane dlhé. Navyše z namietaného uznesenia najvyššieho súdu sa vôbec nedá zistiť, aká konkrétna skutočnosť objektívne odôvodňuje obavu, že sťažovateľ bude pokračovať v trestnej činnosti, a zároveň toto uznesenie neobsahuje ani dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých by mohol byť založený výrok o predĺžení trvania jeho väzby.

Predĺžením ďalšieho trvania väzby sťažovateľa najvyšším súdom (napadnutým uznesením zo 16. novembra 2005) z dôvodov, ktoré v čase jeho rozhodovania už neboli podľa ústavného súdu ústavne akceptovateľné, preto podľa názoru ústavného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa zaručeného v čl. 17 ods. 2 ústavy, ako aj k porušeniu jeho práv zaručených v čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru, čo ústavný súd vyslovil v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy vo výrokovej časti toho nálezu.

Ústavný súd síce vyslovil porušenie sťažovateľových práv, ale už nezrušil uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Ntv 41/2005, ako to sťažovateľ žiadal v petite svojej sťažnosti, keďže vzhľadom na to, že sťažovateľ bol medzičasom prepustený z väzby na slobodu, zrušenie označeného uznesenia neprichádza do úvahy.

b) Sťažovateľ ďalej namietal porušenie svojho základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, ku ktorému došlo podľa neho tým, že:

„Pred vydaním zmieneného uznesenia Najvyššieho súdu SR zo 16. 11. 2005 bolo dňa 08. 11. 2005 obhajcovi obvineného k vyjadreniu doručené oznámenie predsedu senátu JUDr. J. K. sp. zn. 1 Ntv 41/2005 a podanie z 02. 11. 2005, ktorým iný predseda senátu, JUDr. P. T. v zastúpení postupom podľa § 71 ods. 2 Tr. poriadku požiadal na Najvyšší súd o predĺženie lehoty väzby (...) obvineného M. K. a spol. a to do 28. 05. 2006.

Návrh zdôvodnil všeobecným konštatovaním, že predmetná trestná vec sa nachádza v počiatočnom štádiu konania pred súdom a tiež skutočnosťou, že celý spisový materiál bol predložený Najvyššiemu súdu SR za účelom rozhodnutia o sťažnostiach obvinených...“

V súvislosti s tým sťažovateľ vyjadril pochybnosti o dodržaní postupu v zmysle § 71 ods. 3 Trestného poriadku, podľa ktorého návrh na predĺženie lehoty väzby podáva v konaní pred súdom predseda senátu vyslovujúc názor, že *„osobou oprávnenou na podanie návrhu bol v tomto konkrétnom prípade predseda senátu Krajského súdu v Banskej Bystrici, ktorému bola uvedená trestná vec pridelená na konanie a rozhodnutie, a tento návrh nepodal“*.

Sťažovateľ považoval za potrebné akcentovať tiež tú skutočnosť, že *„podľa oznámenia zo 04. 11. 2005 sp. zn. 1 Ntv 41/2005 - výzvy na podanie vyjadrenia k návrhu na predĺženie lehoty trvania väzby konal o tomto návrhu senát Najvyššieho súdu SR vedený predsedom JUDr. J. K., avšak samotné uznesenie o predĺžení lehoty trvania väzby je autorizované predsedom senátu JUDr. P. T., to znamená tým istým sudcom, ktorý predkladal návrh na predĺženie lehoty trvania väzby, ktoré zistenie vzbudzuje pochybnosti o dodržaní inštitútu zákonného sudcu“*.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi.

Pri skúmaní podstatných náležitostí pojmu „zákonný sudca“ podľa čl. 48 ods. 1 prvej vety ústavy treba brať do úvahy nielen príslušnú zákonnú úpravu, ale predovšetkým ustanovenia ústavy a dohovoru o nezávislom a nestrannom výkone súdnictva (napr. citovaný čl. 5 ods. 4 dohovoru). Existencia nestrannosti musí byť určená jednak podľa subjektívneho hľadiska, to znamená na základe osobného presvedčenia a správania

konkrétneho sudcu v danej veci, a tiež podľa objektívneho hľadiska, teda zisťovaním, či sudca poskytoval dostatočné záruky, aby bola z tohto hľadiska vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť.

Za zákonného sudcu treba považovať podľa viacerých právnych prameňov sudcu, ktorý spĺňa zákonom určené predpoklady na výkon tejto funkcie, bol natrvalo alebo dočasne pridelený na výkon funkcie k určitému súdu, jeho funkcia nezanikla a bol určený v súlade s rozvrhom práce súdu (napr. III. ÚS 16/00).

Z ustanovenia § 3 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o súdoch a sudcoch“) vyplýva, že zákonným sudcom je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a bol určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci. Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte.

Podľa § 50 ods. 1 zákona o súdoch a sudcoch sa na účely tohto zákona rozvrhom práce rozumie akt riadenia predsedu súdu, ktorým sa riadi organizácia práce súdu pri zabezpečovaní výkonu súdnictva na príslušný kalendárny rok.

Ustanovenie § 50 ods. 2 zákona o súdoch a sudcoch vymedzuje, čo obsahuje rozvrh práce (okrem iného je to napr. určenie senátov a zloženie senátov s uvedením predsedu senátu a ďalších sudcov, určenie spôsobu zastupovania senátov, sudcov, samosudcov, predsedov senátov).

Podľa § 51 ods. 1 zákona o súdoch a sudcoch ak tento zákon neustanovuje inak, veci určené podľa predmetu konania sa v súlade s rozvrhom práce pridávajú jednotlivým senátom, samosudcom, súdnym úradníkom a notárom náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky tak, aby bola vylúčená možnosť ovplyvňovania pridelenia vecí.

Z citovaného vyplýva, že ústavný imperatív inkorporovaný v čl. 48 ods. 1 ústavy a súvisiacich článkoch dohovoru, resp. ústavný princíp zákonného sudcu vyplývajúci z judikatúry ústavného súdu, ktorý bol zakotvený aj v citovaných vykonávacích všeobecne záväzných predpisoch, treba pokladať za celkom neopomenuteľnú podmienku výkonu súdnej moci, totiž na jednej strane dotvára a upevňuje sudcovskú nezávislosť a na strane druhej predstavuje pre účastníka konania záruku, že na rozhodnutie jeho vecí sú povolané súdy a sudcovia podľa vopred stanovených zásad tak, aby bola zachovaná zásada pevného a náhodného pridelovania súdnej agendy a aby bol vylúčený - pre rôzne dôvody a rozličné účely - výber súdov a sudcov „ad hoc“ (napr. I. ÚS 239/04).

Ústavnou požiadavkou na zabezpečenie princípu zákonného sudcu, resp. senátu je teda pridelenie napadnutej veci podľa vopred daných zásad náhodným výberom v súlade s rozvrhom práce, ktorý zostavuje predseda súdu po predchádzajúcom prerokovaní so sudcami a následne predloženom na prerokovanie sudcovskej rade (§ 52 ods. 2 a 3 zákona o súdoch a sudcoch) a ktorý musí obsahovať zákonom ustanovené obsahové náležitosti.

Sťažovateľ porušenie svojho základného práva na zákonného sudcu vidí najmä v tom, že podľa neho nebol v okolnostiach daného prípadu dodržaný postup v zmysle § 71 ods. 3 Trestného poriadku, ktorý ustanovuje, že návrh na predĺženie lehoty väzby podáva v konaní pred súdom predseda senátu. V súvislosti s tým sťažovateľ tvrdí, že oprávnený na podanie návrhu v danej veci bol predseda senátu krajského súdu, ktorému bola uvedená trestná vec pridelená na konanie a rozhodnutie, avšak tento návrh nepodal.

Z vyžiadaného spisu najvyššieho súdu sp. zn. 1 Ntv 41/2005 ústavný súd zistil, že najvyššiemu súdu bol 3. novembra 2005 doručený návrh na predĺženie lehoty väzby sťažovateľa z 2. novembra 2005 podaný predsedom senátu JUDr. P. T., ktorý podpísal v zastúpení JUDr. J. K. Ďalšie zistenia ústavného súdu potvrdzujú tvrdenia sťažovateľa, že uvedený návrh „*okrem mena predsedu senátu neobsahoval označenie súdu, ktorý, resp. ktorého predseda v danom prípade žiada rozhodnúť o predĺžení lehoty trvania väzby*“.

V trestnej veci sťažovateľa a ďalších spoluobvinených prebiehalo v čase rozhodovania najvyššieho súdu o návrhu na predĺženie ich lehoty väzby konanie pred súdom (obžaloba bola podaná 11. februára 2005).

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že „základným predpokladom na rozhodovanie o predĺžení lehoty trvania väzby je podanie návrhu oprávnenou osobou. Predseda senátu procesného súdu, na ktorom bola podaná obžaloba, môže návrh na predĺženie lehoty trvania väzby podať iba v zákonom predpokladanom prípade, t. j. podľa § 71 ods. 3 Trestného poriadku a spôsobom predpokladaným v § 71 ods. 4 Trestného poriadku (najneskôr 10 dní pred uplynutím lehoty podľa § 71 ods. 2 Trestného poriadku). Iná zákonná úprava, ktorá by mu umožňovala podať návrh na predĺženie lehoty trvania väzby mimo uvedeného režimu, neexistuje“ (m. m. I. ÚS 217/05).

Z uvedeného je zrejmé, že na podanie návrhu na predĺženie lehoty trvania väzby bol oprávnený iba predseda senátu, a hoci Trestný poriadok nekonkretizuje, o akého predsedu senátu by malo ísť z povahy, ale aj z logiky veci, vyplýva, že musí ísť o predsedu senátu toho súdu prvého stupňa alebo druhého stupňa, ktorému je vec pridelená na vybavenie, teda na prejedanie a rozhodnutie. Iba predseda senátu, ktorý v relevantnom čase konal o obžalobe, mohol posúdiť, či ďalšie trvanie väzby je v súlade s účelom trestného konania. Predseda senátu súdu, ktorý koná o čiastkovej procesnej otázke (ako to bolo v danej veci, keď najvyšší súd rozhodoval o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 3 T 5/05 z 29. septembra 2005 v konaní vedenom pod sp. zn. 1 To 106/2005, ktorým bola zamietnutá jeho žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu), nemôže navrhnúť ďalšie predĺženie väzby, navyše je to neakceptovateľné aj z dôvodu, že najvyšší súd sa za takejto situácie stal v danom konaní procesnou stranou, keďže sám navrhol konanie, o ktorom aj s konečnou platnosťou rozhodol. Len takýto záver rešpektuje podľa názoru ústavného zásadu zakotvenú v čl. 48 ods. 1 ústavy, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi, pričom príslušnosť súdu i sudcu ustanoví zákon.

So zreteľom na uvedené skutočnosti ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd postupom v konaní o predĺžení trvania väzby sťažovateľa do 28. mája 2006 vedenom

pod sp. zn. 1 Ntv 41/2005 a jeho uznesením zo 16. novembra 2005 porušil aj základné právo sťažovateľa na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy. Vzhľadom na to vyslovil aj porušenie označeného základného práva sťažovateľa tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

Pretože ústavný súd uvedené dôvody považoval za dostačujúce na vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľa garantovaného v čl. 48 ods. 1 ústavy, nepokladal už za potrebné (aj vzhľadom na citované ustanovenie § 3 ods. 3 poslednej vety zákona o súdoch a sudcoch, ako aj na zistenia vyplývajúce z rozvrhu práce najvyššieho súdu na rok 2005, ktorý predpokladá vzájomné zastupovanie prvého predsedu príslušného senátu druhým predsedom) zaoberať sa ďalšou argumentáciou sťažovateľa, o ktorú opieral namietané porušenie označeného článku ústavy zo strany najvyššieho súdu v súvislosti s rozhodovaním o predĺžení trvania jeho väzby do 28. mája 2006.

2. K namietanému porušeniu práva sťažovateľa podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy postupom najvyššieho súdu v konaní o jeho sťažnosti proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 3 T 5/05 z 29. septembra 2005 vedenom pod sp. zn. 1 To 106/2005

Námietky sťažovateľa vo vzťahu k tejto časti sťažnosti sú založené na tvrdení o „*nepružnom o prietahovom konaní o označenej sťažnosti*“.

Ústavný súd z obsahu spisu zistil, že krajský súd podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku zamietol uznesením sp. zn. 3 T 5/05 z 29. septembra 2005 žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ 13. októbra 2005 sťažnosť, o ktorej vecne príslušný najvyšší súd, ktorému vec došla 18. októbra 2005, do podania jeho sťažnosti ústavnému súdu, t. j. do 25. januára 2005, nedoručil sťažovateľovi žiadne rozhodnutie.

Z vyžiadaného zberného spisu najvyššieho súdu vyplýva, že o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 3 T 5/05 z 29. septembra 2005 rozhodol v ten istý

deň, ako rozhodol o predĺžení lehoty trvania jeho väzby, t. j. 16. novembra 2005, a to uznesením sp. zn. 1 To 106/2005, ktorým sťažnosť sťažovateľa podľa § 148 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

Podľa vyjadrenia predsedu najvyššieho súdu z 21. augusta 2007 *„sudca spravodajca v rámci predĺženej lehoty na vypracovanie rozhodnutia do 31. januára 2006, odovzdal rozhodnutie dňa 27. decembra 2005 a spis bolo vypravený z Najvyššieho súdu SR dňa 2. januára 2005. Z týchto dôvodov vyplýva, že príslušný senát konal v oboch veciach vecne sústredene a časovo plynule tak, aby naplnil zákonnú požiadavku rozhodovať o väzobných veciach prednostne a urýchlene“*.

Zo zberného spisu ani z vyjadrenia predsedu najvyššieho súdu nemožno zistiť dôvody, pre ktoré bolo potrebné požiadať o predĺženie lehoty na vypracovanie uznesenia sp. zn. 1 To 106/2005 zo 16. novembra 2005.

Z oznámenia krajského súdu z 8. februára 2007 vyplýva, že rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1 To 106/2005 zo 16. novembra 2005, ktorým rozhodol o sťažnosti sťažovateľa *„z 13. 10. 2005 podanej proti rozhodnutiu tunajšieho súdu sp. zn. 3 T 5/05 z 29. 09. 2005, ktorým bola zamietnutá jeho žiadosť z 27. 09. 2005 o prepustenie z väzby na slobodu“*, došlo krajskému súdu 5. januára 2006 a následne bolo sťažovateľovi doručené 26. januára 2006 a jeho obhajcovi o deň neskôr.

Ústavný súd v prípadoch, v ktorých sa zaoberal požiadavkou neodkladnosti a urýchlania rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby, judikoval, že aj keď sa jednotlivé lehoty z hľadiska požiadaviek neodkladnosti alebo urýchlania posudzujú podľa všetkých okolností prípadu, spravidla lehoty rátané na mesiace sú príliš dlhé a nevyhovujú týmto požiadavkám (napr. III. ÚS 7/00, I. ÚS 18/03). V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že požiadavke, aby súd bezodkladne rozhodol o zákonnosti väzby v zmysle čl. 5 ods. 4 dohovoru, nezodpovedá lehota počítaná na mesiace, ale na týždne. Tejto požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca týždne (m. m. III. ÚS 126/05).

Podstatnou požiadavkou čl. 5 ods. 4 dohovoru je aj to, aby súd rozhodol „urýchlene“ (speedily). Prieskumné súdne konanie musí byť vedené v súlade s hmotnoprávnymi a procesnými vnútroštátnymi právnymi predpismi a zároveň aj v súlade s účelom čl. 5 dohovoru, to znamená s ochranou jedinca proti svojvôli, osobitne aj s ohľadom na čas, ktorý uplynie do vyhlásenia rozhodnutia (rozsudok vo veci Koendjbiarie v. Holandsko, 25. 10. 1990, § 27).

Jedna zo základných zásad trestného konania zakotvená v ustanovení § 2 ods. 6 Trestného poriadku znie: „Ak tento zákon neustanovuje inak, orgány činné v trestnom konaní a sudy konajú z úradnej povinnosti. Väzobné veci sú povinné vybavovať prednostne a urýchlene.“

Ústavný súd konštatuje, že od 18. októbra 2005, keď bol najvyššiemu súdu postúpený príslušný spis so sťažnosťou sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 3 T 5/05 z 29. septembra 2005, ktorým bola zamietnutá jeho žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, do 2. januára 2006, keď bol spis spolu s rozhodnutím o zamietnutí žiadosti sťažovateľa zaslaný krajskému súdu, uplynula doba 2 a pol mesiaca. Táto doba by bola podľa všetkého neprimeraná aj pre celé dvojinštančné konanie. Toto zistenie je podľa názoru ústavného súdu postačujúce na prijatie záveru o zdĺhavosti postupu najvyššieho súdu v rámci konania o zákonnosti väzby o to viac, že v súlade s § 2 ods. 6 Trestného poriadku bol najvyšší súd povinný vybaviť danú vec (väzobnú) prednostne a urýchlene.

S argumentáciou najvyššieho súdu založenou na tom, že v priebehu sledovaného obdobia pri rozhodovaní o zákonnosti väzby neboli spôsobené žiadne prieťahy, pretože vo veci postupoval sústredene a plynulo, sa vzhľadom na uvedené zistenia nemožno stotožniť.

V nadväznosti na uvedené ústavný súd považuje za potrebné prisvedčiť sťažovateľovi, že ani konanie o riadnom opravnom prostriedku proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 3 T 5/05 z 29. septembra 2005 vedené najvyšším súdom pod sp. zn.

1 To 106/2005 nebolo v súlade s čl. 5 ods. 4 dohovoru, čo vyslovil v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy v bode 2 výroku tohto nálezu.

Vzhľadom na evidentnú a nespochybniteľnú spojitosť čl. 17 ods. 2 a čl. 48 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru s ústavnými princípmi vyjadrenými v čl. 2 ods. 2 ústavy nepovažoval ústavný súd za potrebné výslovne uviesť vo výrokovej časti tohto nálezu aj to, že k porušeniu označených práv sťažovateľa došlo v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy, keďže už v samotnom deklarovaní porušenia týchto práv je táto skutočnosť nepochybne implicitne obsiahnutá.

3. V zmysle čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva boli podľa odseku 1 porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

S prihliadnutím na návrh výroku rozhodnutia (petit) sťažnosti sťažovateľa, ako aj ustanovenie § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde, ústavný súd o primeranom finančnom zadosťučinení rozhodovať nemohol, pretože sťažovateľ jeho priznanie nepožadoval.

4. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. J. K., ktoré si vyčíslil v podaní doručenom ústavnému súdu 7. septembra 2007 v sume 12 084 Sk.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Úhradu priznal za tri úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti a písomné podanie vo veci samej zo 6. marca 2007) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a s § 14 ods. 1

písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za dva úkony urobené v roku 2006 po 2 730 Sk a za dva úkony urobené v roku 2007 po 2 970 Sk, k tomu 2 x režijný paušál 164 Sk a 2 x režijný paušál 178 Sk, t. j. v celkovej sume 12 084 Sk, t. j. v sume vyčíslenej právnym zástupcom sťažovateľa.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod právoplatnosťou nálezou uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. januára 2008